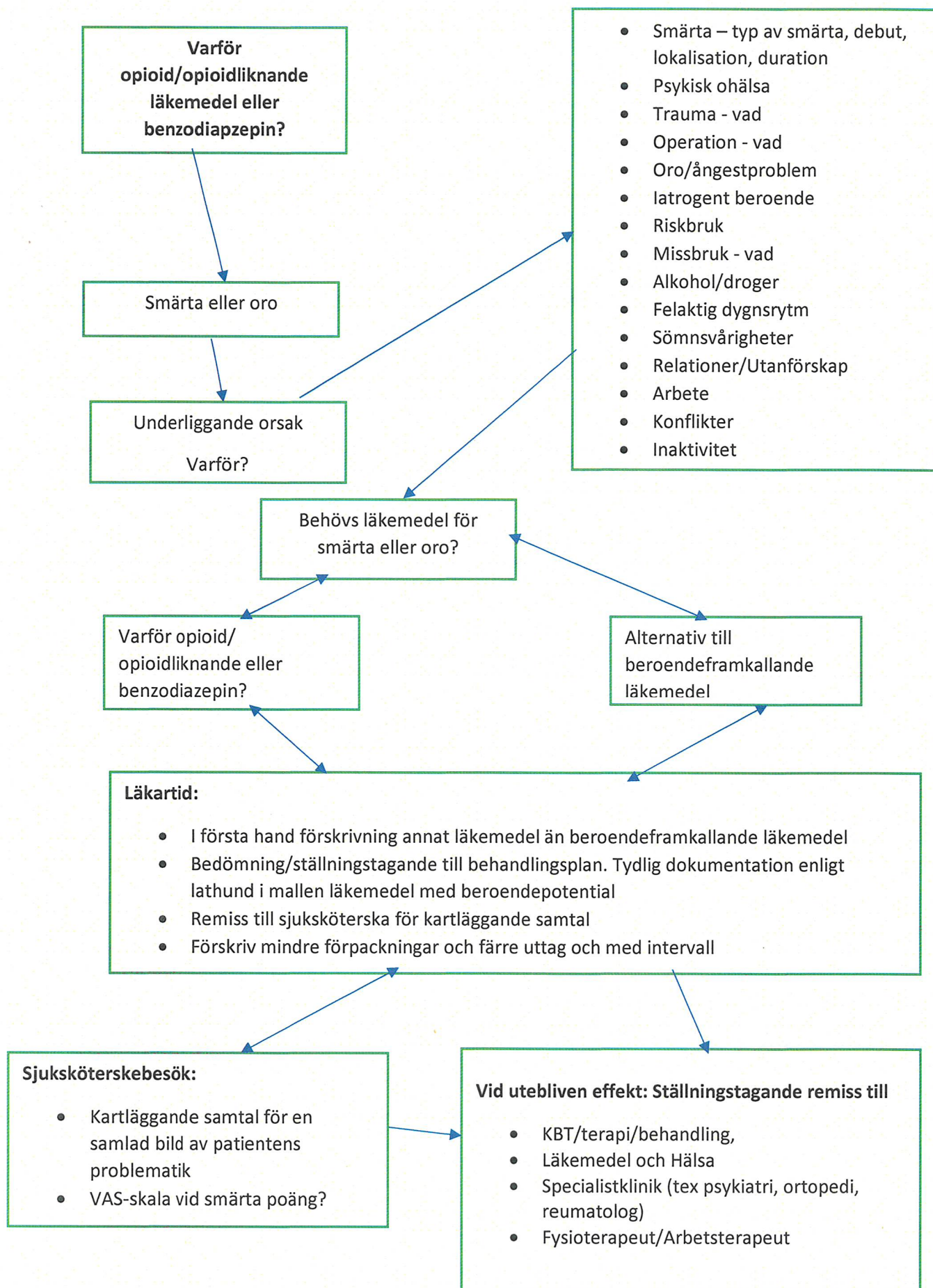

Skrivet av:
 Maria Persson Enhetschef
 Anne-Lie Höppner MLA

 Godkänd av:
 Anne-Lie Höppner MLA

BILAGA 2

Sökväg: G:\Hasselby VCM17 RUTINER\Administration\Beroendepatienter läkemedel (10AHÖ MP).doc

Beroende patienter - handläggning vid beroende eller risk för läkemedelsberoende

Beskrivning	Ansvarig
Patienten ringer eller kommer till VC Förnyelse av recept eller ställningstagande till medicinering.	Mottagnings-sköterskor eller den personal som bokar pat till besök.
- Informera patienten att: Vårt KRAV är att inga beroendeframkallande läkemedel förskrivs utan att läkaren får tillstånd att kontrollera i Förskrivningskollen. Detta för att förhindra att samma typ av läkemedel skrivs ut av andra mottagningar/ordinatörer. Samtycket dokumenteras i journalen under sökordet Patientsamtycke. Pat med skyddad-ID ska själv hämta aktuell Läkemedelsförteckning, på Apoteket, med uttag ett år bakåt inför besöket. - Patienten kan inte själv "välja" läkare för besöket utan ska bokas till den läkare som är ansvarig för hens medicinering. - Titta i TCs receptmodul för att se när senaste receptet är utfärdat och hur länge läkemedlet kan beräknas räcka. Ingen receptförnyelse sker via telefon, boka in ett 30 minuters besök till ansvarig läkare. OBS!! Undantag kan förekomma efter individuell bedömning, kontakta ansvarig läkare vid minsta osäkerhet!	
Bokning av patient i läkarens tidbok	Mottagnings-sköterskor eller den personal som bokar pat till besök
- Bokande sjuksköterska tar del av patientens journal och kontrollerar om det finns någon varningstext. Om så är fallet går hen vidare till patientuppgifter och öppnar fliken OBS!. Hänvisning bör finnas till specifik journaltext/behandlingsplan som öppnas för att se om patienten följer upprättad planering. - Läkemedelsförskrivningen i sig, är inte akut utan det är patientens övriga tillstånd som avgör besökets prioriteringsgrad. - Skriv i klartext i bokningen vad besöket gäller helst med hänvisning till Journaltext/behandlingsplan. Söker patienten av annan anledning, än receptförskrivning, är det fördel om "läkemedelsberoendet" framgår vid bokningen.	
Patient som har "tappat"/förlorat mediciner/recept	Mott.SSK/DSK
Läkarens ansvar Dokumentation En namngiven ansvarig läkare på VC som ansvarar för patientens behandling.	Patientansvarig läkare måste alltid finnas journalfört för denna patientkategori.
- Läkare som identifierat beroendeproblematik eller risk för beroende hos patient, dokumenterar i TakeCare journalen under Patientuppgifter, flik OBS! Tex Varning behandling /terapi/förskrivning, särskilt att beakta och uppmärksammas. Skriv här hänvisning till daterad information i journalen tex ett behandlingsschema eller annat av vikt som alla bör ta hänsyn till vid alla kontakter med patienten. - Är det ej ansvarig läkare som träffar pat och skäl finns för receptförnyelse skriv ut minsta möjliga dos av läkemedlet och se till att patienten har en planering för uppföljning hos ordinarie läkare när besöket är avslutat. Finns ingen "ordinarie" läkare, se till att uppföljning bokas till dig själv eller till annan lämplig läkare. Se till att recepten räcker (enligt din ordination) tills nästa planerade läkarbesök.	
Behandlingsplan Dokumentation	Ansvarig läkare PAL
- Läkaren gör en journalanteckning med diagnos och en tydlig behandlingsplan. Välj lägg till mall Läkemedel med beroendepotential – dokumentera ordinerat läkemedel samt dos/maxdos, indikation till ordinationen, förväntad behandlingsperiod, när/hur ska uppföljning/utvärdering ske, intervall på förskrivningen, samt annan relevant information. Skriv alltid ut minsta möjliga förpackning om det är ffa vid nyinsättning, vilket om möjligt bör undvikas.	
Livsstillsmottagning/dsk Beroendemottagning Remiss Läkemedel & Hälsa/Smärtmottagning/Primärvårdsrehab	Ansvarig läkare PAL Ansvarig läkare PAL
- När förskrivande läkare identifierar att beroendeproblematik föreligger, tas ställning till om pat ska remitteras intern till Livsstillsmottagning för kartläggning och nedtrappning eller remitteras till Beroendemottagning/ Läkemedel & Hälsa. Läkaren kan, som krav för fortsatt förskrivning samt förlängning av ev sjukskrivning, kräva att pat följer nedtrappningsschema eller går till beroendemottagningen. - Om beroendet fortsätter och pat. vägrar komma på kallat besök till Livsstillsmottagning eller beroendemottagning dras ev sjukskrivning och receptförnyelse in. - Om patienten avviker från behandlingsschemat kan fortsatt receptförskrivning ej ske. - Pat. med kronisk smärtproblematik kan remitteras till smärtmottagning för utredning och lämplig behandling.	

BILAGA 3

<i>Skrivet av:</i> Carina Holmberg Amanda Cedermark Asmar	<i>Godkänd av:</i> Maria Persson Bitr. Verksamhetschef
---	--

Diariet, sökväg och dokumentnamn: G:\Hässelby VC\14 DIAGNOSTIK VÅRD OCH BEHANDLING\BEROENDEFAMKALLANDE LÄKEMEDEL\Vårdprogram vid behandling med beroendefamkallande läkemedel, reviderad 3.docx, Beroendefamkallande läkemedel

Lokalt vårdprogram vid behandling med beroendefamkallande läkemedel

I gruppen beroendefamkallande läkemedel räknas opioider samt bensodiazepiner och sk. Z-preparat. Vårdprogrammet ger stöd i förskrivning och ned-/uttrappning av läkemedel där man identifierat ett iatrogen läkemedelsberoende, eller där förskrivningen saknar indikation. Att en patient har ett beroende kan identifieras via ICD-10. Kriterierna är ökad tolerans i form av ökad dos utan bättre effekt, abstinenssymtom, och kontrollförlust där patienten tar mer och mer eller inte följer avtalad dosering.

Mottagningssköterskor

- Förskrivning är endast aktuell om information från Förskrivningskollen får inhämtas. Samtycke ska dokumenteras i journalen. Om patienten nekar oss tillgång till Förskrivningskollen utförs ingen förskrivning.
- När patienten önskar förskrivning av beroendefamkallande läkemedel ska patienten bokas till ansvarige läkare.
- Om ansvarig läkare är frånvarande görs bokning till ansvarig läkares handledare/adept alternativt jourläkare.
- Recept kan förskrivas utan fysiskt besök om patienten har en behandlingsplan där det tydligt framgår hur recept ska förskrivas (kontrollera under term **Läkemedel med beroendepotential**).
- Videobesök kan övervägas efter avstämning med ansvarig läkare.
- Inga tappade, stulna, eller förlorade läkemedel ersätts.
- Finns det dokumenterat att patienten inte längre ska förskrivas det läkemedel som efterfrågas ska patienten informeras om detta.
- När patienten bokas på besök för ställningstagande till förskrivning, skrivs tydligt i bokningsrutan vad som diskuterats så att läkaren är informerad inför besöket.
- Vid abstinenssymtom kan patienten vid behov hänvisas till beroendemottagning alternativt till att söka akutmottagning.

Läkare

När ett beroendeframkallande läkemedel förskrivs ska det alltid journalföras under mallen **Läkemedel med beroendepotential**. Denna mall finns inlagt i journalmallen Individuell plan men kan läggas till i valfri journalmall. *Var god se [Lathud för dokumentation beroendeframkallande läkemedel.doc](#)*

- Innan förskrivning ta alltid del av Förskrivningskollen så att patienten inte har varit hos annan vårdgivare för recept.
- Varje förskrivning ska vara medicinskt motiverad. Förskrivaren är ytterst ansvarig för fortsatt behandling och förskrivning. Om ett läkemedel inte längre ska förskrivas ska det journalföras och **tas bort från läkemedelslistan i Take Care**.
- Vid receptförnyelse bör ordinationen i läkemedelslistan ändras med information om att patienten är under ned-/uttrappning i rutan för doseringsanvisning.
- Det är viktigt att patienten är informerad om motivet till ned-/uttrappning och risker med en fortsatt behandling.
- Patienten ska ta del av samt signera dokumentet [Patientinformation vid behandling av beroendeframkallande läkemedel \(3MPAHÖ\).doc](#) som sedan skannas in i journalen.
- Internremiss kan skickas till Livsstilmottagningen för kartläggning gällande patientens bruk och behov av läkemedel, samt uppföljning under pågående ned-/uttrappning utifrån gällande behandlingsplan.
- Vid behov finns möjlighet att remittera patienten till mottagningen Läkemedel och hälsa för ned-/uttrappning av behandling.
- Patienter med långvarig smärta kan vid behov remitteras till psykosociala teamet, fysioterapeut, rehabenhet eller smärtmottagning för bedömning.

Livsstilmottagning/distriktssköterska

- Efter remiss från ansvarig läkare kallas patienten för ett kartläggande samtal:
 - Indikation för behandlingen enligt journal och patientens perspektiv utforskas.
 - Gällande behandlingsplan presenteras och ett gemensamt mål avseende nedtrappningen sätts.
 - Dokumentet "Patientinformation vid behandling med beroendeframkallande läkemedel" går igenom under besöket.
 - Vid behov kontaktas ansvarig läkare för ställningstagande till förskrivning av alternativa preparat under nedtrappningsfasen.
 - Övriga livsstilsfaktorer diskuteras och vid behov ges råd kring förändringar som kan underlätta nedtrappningen och höja patientens livskvalitet.
 - Vid behov skickas remiss till psykosociala teamet, fysioterapeut och arbetsterapeut.
- Uppföljande besök bokas utifrån patientens behov till dess att målet med nedtrappningen är nått.

BILAGA 4

Patientinformation vid behandling med beroendeframkallande läkemedel

Diariet, sökväg och dokumentnamn: [Patientinformation vid behandling med beroendeframkallande läkemedel \(3MPAHÖ\).doc](#)

Patient:..... **Persnr:**.....

- Samtycke till Förskrivningskollen/Läkemedelsförteckning krävs för att ev. förskrivning av läkemedel ska ske. Alla personer med skyddad ID skall till besöket medtaga utdrag via Apoteket på Läkemedelsförskrivning/uthämtade läkemedel det senaste året.
- All förskrivning av beroendeframkallande läkemedel under behandlingsperioden ska ENDAST ske av läkare från Hässelby vårdcentral.
- Vid högre förbrukning än ordinerat, tidigareläggs inte någon förskrivning.
- Närvaro vid planerade återbesök krävs, gäller även vid receptförskrivning.
- Föreslagen behandling i öppenvård eller inneliggande vård tex via Läkemedel och hälsa, beroendemottagning eller livsstilsmottagning ska följas, för fortsatt förskrivning.
- Borttappat eller stulet läkemedel betraktas som förbrukat och ny förskrivning kommer inte att ske.
- Förskrivning och/eller nedtrappning övervägs alltid via dosdispenserade läkemedel, Pascal.
- Förskrivning av starkt smärtstillande läkemedel och sömnläkemedel är endast till för kortvarigt bruk fransett vid speciella tillfällen som ex smärtlindring vid cancer.
- Hot eller våld mot vårdpersonal accepteras inte, i förekommande fall avbryts behandling/förskrivning via Hässelby vårdcentral.

Jag har tagit del av ovanstående information

.....
Datum

.....
Signatur

Skrivet av:
Caroline SilfverGodkänd av:
Maria Persson

Diariet, sökväg & dokumentets filnamn: G:\Hässelby VC\14 DIAGNOSTIK VÅRD OCH BEHANDLING\BEROENDEFRAMKALLANDE LÄKEMEDEL

Lathund - dokumentation vid förskrivning av beroendeframkallande läkemedel

Välj mall

- Starta lämplig journalmall för den kontakt du har haft med patienten (Besök, Hembesök, Telefonanteckning, eller annan).
- Klicka på det sökord du vill att mallen ska ligga efter, förslagsvis sökordet "Åtgärd". Klickar du inte på något hamnar den sist.
- I samma rad som "Spara & Stäng" och "Signera" finns "**Lägg till mall**" längst till höger. Klicka på den så kommer en lista med tilläggsmallar upp.
- Välj mallen "**Läkemedel med beroendepotential**", som ligger nästan högst upp i listan. Den kommer då att läggas till i den anteckning du redan håller på att skriva.

Dokumentationen under respektive sökord **Gulmarkerade = obligatoriska.**

Läkemedel med beroendepotential: Lista de läkemedel pat står på, t.ex. "Stilnoct", Oxycontin".

Indikation: Orsaken till att pat står på detta/dessa läkemedel, T.ex. "Stilnoct: p.g.a. insomningsbesvär i samband med krisreaktion", "Oxycontin: p.g.a. höftsmärta orsakad av artros".

Ordination: De doser som pat är ordinerad, t.ex. "Stilnoct 5 mg: 1 vb, max 1/dygn. Max 4 nätter/vecka för att undvika tillvänjning", "Oxycontin 10 mg: 1 x 2". Skriv alltid exakt dos, ej max antal/dygn.

Behandlingsplan: Hur det är tänkt med medicineringen framöver, t.ex. "Stilnoct: Endast för att främja sömnen under pågående krisreaktion. Vid fortsatt behov när dagens förskrivning är förbrukad får annat läkemedel övervägas", "Oxycontin: p.g.a. ej aktuellt med operation enl. ortoped, samt att pat ej bör ta NSAID p.g.a. uttalad kranskärslssjd bedöms att pat får stå på denna dosering tills vidare för att ges möjlighet till fysioterapi under adekvat smärtlindring".

Mål: T.ex. "Stilnoct: Förbättrad sömn för ökad återhämtning och minskad ångest dagtid", "Oxycontin: Förbättrad funktion i vardagen för att minska stillasittande, samt att få ut så mycket som möjligt av fysioterapi".

Riskbedömning: Risken att pat utvecklar ett beroende utifrån förekomst av riskfaktorer. "Låg", "Måttlig", "Hög", "Patienten har redan ett beroende".

Läkemedelseffekt: Utvärdering tillsammans med pat. "Adekvat effekt", "Otilräcklig effekt enligt patienten, dock inte aktuellt att öka dosen på grund av ...".

Biverkning: Om pat rapporterar någon biverkning, och eventuell åtgärd.

Avvikelse: Om pat tar läkemedlet enligt ordination ("Ingen avvikelse"), eller inte (t.ex. "pat har tagit 2 x 2 istället för 1 x 2"). Här **ska även stå** om kontrollen i **Förskrivningskollen** är godkänd eller ej.

Läkemedelsord./Förskrivn.: Dagens förskrivning och hur länge den beräknas räcka, t.ex. "Nytt recept på Oxycontin 10 mg, 2 uttag á 98 st, ska räcka till 12/12-23 enligt Receptsnurran", "Recept på Stilnoct 5 mg, 1 uttag á 14 st, ska räcka till minst 10/12 räknat på att pat tar 1 vb, max 4 ggr/vecka."

Planerad tidpunkt för uppföljning: Datum för återbesök eller telefonkontakt för uppföljning.

Stockholms läns landsting

Hässelby Vårdcentral	Postadress Box 3340 165 21 HÄSSELBY	Besöksadress Hässelby Torg 20, 1 tr	E-post www.slso.sll.se/hasselby_vc	Telefon 08-687 60 20 vx	Telefax 08-687 67 80
-------------------------	---	--	---------------------------------------	----------------------------	-------------------------